

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cci G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÊNÉ DÉMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case com., Autoriz. 1400 lei
„ Avocați 1000 „
„ Magistrați 800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înaint.

Redacția și Administrația
București, Strada Artei Nr. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

„CURIERUL JUDICIAR“ urează, cu ocazia noului an 1928, colaboratorilor și cititorilor săi, sănătate, fericire și spor la toate.

S U M A R

1 Ianuarie 1928

— 1 Ianuarie 1928, de Dem. I. Dobrescu.

— *Despre Contractul de Transport*, Anteproiect de lege întocmit de Dr. Paul I. Demetrescu și prezentat Consiliului Legislativ;

— *Personal la interogatoriu*, de Dr. G. Acker;

— *Unificarea legislativă de Andrei Rădulescu*, Recenzie de Alex. Ștefănescu;

— *Cuvântarea vorbită de M. Mora la înmormântarea lui M. Pușcariu*.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de apel București s. III : *Cornelia Negrea cu Ministerul de Justiție* (Limita de vârstă la care se pun la retragere judecătorii de Trib., cu grad de consilieri de Curte, este de 60 iar nu 65 ani);

— Trib. Ialomița s. II : *Lupu cu Ad-ția financiară Ialomița* (Diurne parlamentare încasate anticipat pe timpul vacanței. Dizolvarea parlamentului în interval. Ordin de urmărire către Administrațiile financiare. Contestată. Admiterea ei pe baza art. 1 Legea de urmărire), *Notă* de Alex. Mavrojan;

— Trib. Bacău secția I : *Danil Ioiu cu Ministerul Public* (Dacă un judecător de ocol mixt poate emite un mandat de arestare în comuna urbană reședință la o infracțiune de competența Trib. ca primă instanță?);

— Judecătoria Ocol Poenari-Burchi : *X condamnat pentru furt* (Lucru vândut și transmis efectiv în posesiunea cumpărătorului. Luarea lui pe sub ascuns de vânzător dela cumpărător, constituie un furt sau este numai o luare samavolnică?), cu o *Notă* de V. Dongoroz.

In editura „Curierul Judiciar“ S. A., a apărut :

1). „C E K U L“, un interesant și documentat studiu economico-juridic, (circa 500 pagini), cu doctrina și jurisprudența română și străină, de d-l Avocat Dr. D. Găleşescu-Pyk. LEI 380

2). „CURS DE DREPT CIVIL ROMÂN“, Vol. III, (circa 350 pagini), de d-l Prof. G. Plastara, tratând despre „Expropriațiunea silită și Prescrierea“. LEI 350

Anul care a trecut a fost anul tribulațiilor unificării noastre legislative. Poporul român este preocupat de dezastrul acestei unificări, care i-a distrus întreaga lui justiție. Nu mai avem legi, nu mai avem tribunale, nu mai avem justiție, pentru că nepriceperea și pripeala noastră în această operă mare, a făcut din unificarea legislativă, un ghem de ață fină, cu care s'a jucat o legiune de pisici.

Pentru o unificare legislativă se cer capacități excepționale. Filosoful englez Bacon, spunea că secolul care ar fi capabil să dea un cod de legi, ar fi un secol inteligent; noi putem spune că generația care ar putea să scoată un cod unic dintr'un amalgam de legislații variate, ar fi generație genială. Dar țara noastră nu este preparată pentru această mare operă națională, deoarece legiferarea timpului nostru, cu problemele lui sociale, politice, regionale și confesionale, cere juristi și sociologi de mare talent, în curent cu toată știința socială și juridică a timpului nostru. Uitați-vă ce se petrece în Polonia, în elaborarea unificării ei legislative. Toată sociologia, toată politica, toată morala, tot dreptul sunt cercetate, pentru a demonstra în mod științific că o anumită soluție este cerută și de utilitatea și de evoluția ei. Bazele și istoria dreptului sunt supuse, unei minuțioase critici sociologice, pentruca din toată știința socială, să scoată legislația necesară și inevitabilă cerută de mentalitatea

poporului polonez și de concluziunile științei sociale și juridice. La această operă grandioasă colaborează toți oameni de știință socială generală și specială.

La noi s'au pus la contribuție numai juriștii și dintre juriști mai mult magistrați și dintre magistrați mai mult magistrații vechiului regat. Prin natura ocupațiunii lor, magistrații sunt tradiționaliști și unificarea noastră legislativă cere un spirit îndrăzneț, larg și cu multă cultură sociologică. Juriștii noștri au transformat unificarea noastră legislativă, într-o simplă comparație de texte și într'un simplu aranjament de controverse. N'am văzut nici o teorie generală a unui scriitor sau a unui ministru, care să servească de fir conducător. Numai reparații parțiale și idei frivole.

Această lipsă de preparare științifică, ne-a dus la soluția universală cu care, se desleagă ușor toate problemele grele, ne-a dus la soluția *șovinismului judiciar*.

România-unită, se găsește astăzi în aceeași situație în care se găsea Germania la începutul secolului XIX, după liberarea sa de sub jugul lui Napoleon. Scăpată de uzurpător, ea vrea să scape și de legile napoleoniane, introduse în unele state germane, considerate ca legi ale cotropitorului și ca urma unei rușinoase robii. Plecând dela acest sentiment, jurisconsultul Thibaut cerea, în 1814, un cod național unic, care să dea unitatea sufletească națională, să scape țara de varietatea legilor și de codul lui Napoleon. De aci pornea celebra replică a marelui jurist Savigny, care răspundea că nu este atât de ușor să faci un cod de legi, pentru că, acest cod trebuie să iasă din mentalitatea istorică a poporului, pentru care legiferezi și că această mentalitate trebuie studiată și cunoscută. O lege trebuie să iasă din „spiritul social”, pentru că dreptul nu este opera „rațiunii” nici opera „ideii”, sau a „teoriei”; ea este opera societății întregi, elaborată în adâncimile spiritului popular.

Școala lui Savigny, rămasă sub numele de *școala istorică*, întoemai ca și școala raționalistă a lui Thibaut, aveă în primul rând explicațiunea șovinistă, pentru că ambele școli voiau să scape de legislația cotropitorilor. Dar Savigny, mai ajungea la un mare principiu de știință socială; el stabilea că o lege, nu este o operă arbitrară ci un fenomen social real, o plantă care trebuie să aibă rădăcini în spiritul poporului pentru care legiferează. El mai arata că o codificație nu trebuie să fie o operă pripită.

Aceleași cestiuți le ridică și unificarea noastră legislativă. Intregirea neamului nostru cere un cod unic, din care să iasă unitatea noastră națională. Dar în mentalitatea unificatorilor noștri de până azi, găsim numai șovinismul judiciar al lui Thibaut, dar nu găsim nimic din știința juridică și so-

cială a lui Savigny. Vom discuta și problema șovinismului și problema științei sociale în unificarea noastră legislativă.

* * *

Șovinismul nostru național s'a manifestat acum câteva zeci de ani, în chestia limbei noastre pe care cărturarii veacului trecut, voiau s'o latinizeze complet. Oamenii noștri de știință, au arătat absurditatea acestei pretențiuni și ne-au scăpat de șovinismul literar. Șovinismul nostru s'a amestecat și în instituția dreptului. Până la războiu se slovea de un ușor șovinism judiciar, pur național. Lumea protesta că poporul nostru a copiat legile streine, adică legile franceze, care deși de origină latină, nu ar fi răspuns geniului nostru național. Aceste protestări erau însă numai pure declamațiuni șovinite, pentru că nici odată și nimeni n'a putut să definea seă în ce constă acest spirit sau genia național, care ar fi fost disprețuit. Acum șovinismul nostru judiciar, din naționalist a devenit rassist, pentru că toată lumea cere, ca legislația vechiului regat să fie întinsă întreagă în noile provincii, pentru motivul că ea ar corespunde spiritului nostru latin. Și de astă dată, ca în trecut, nimeni nu arată și nu definește în ce ar consta acest spirit latin judiciar. Reese însă că aceste protestări es din șovinismul nostru judiciar, pentru că vrea să scape de legile cotropitorilor.

Vom căuta să arătăm în ce constă spiritul juridic latin, pentru că să dovedim că acest spirit latin, nu mai corespunde timpului nostru.

Putem împărți legislațiile lumii, în legislații cu *spirit formal* și legislații cu *spirit moral*. Legislațiile cu spirit formal, pierd din vedere elementul moral al dreptului și transformă justiția într'o artă formală, în care elementul moral este cu desăvârșire uitat. Legislațiile cu spirit moral, sunt preocupate mai cu seamă de fundamentul moral al legii și pe când legislațiile formale sacrifică fondul față de formă, legislațiile morale consideră forma numai ca un scut al fondului, pe care o sacrifică întotdeauna când partea formală e în conflict cu partea morală. Evoluția juridică a lumii civilizate, a trecut dela justiția formală la justiția morală.

În dreptul privat legislația latină reprezintă spiritul juridic formal, iar legislația engleză, germană și într'o oarecare măsură și cea rusă, reprezintă spiritul juridic moral. Din caracterul formal al spiritului juridic latin, au eșit toate caracterele justiției formulate de Justinian și de Napoleon. Spiritul juridic latin, a rămas astăzi aproape același, ca în perioada romană, adică a rămas formalist, individualist și autoritarist. Justiția latină este o justiție imperialistă și de aci es toate caracterele spiritului latin în legislație.

1) Spiritul latin lucrează cu ficțiunile juridice,

chiar atunci când aceste ficțiuni se bazează pe o naivitate socială. Astfel avem ficțiunea legislativă, că orice persoană cunoaște legile, care este moștenită din perioada religioasă a dreptului roman, pe care statele cu legislație latină, o aplică și astăzi chiar poporului complet analfabet și fără ca să ia și alte măsuri, pentru ca acest popor să cunoască legea votată. Tot astfel ficțiunea autorității lucrului judecat, a mers până să nu țină cont de cazurile de forță majoră, care au cauzat pierderea unui termen; a mers până la extrema restrângere a cazurilor în care poți să ceri revizuirea în penal, iar în legislația noastră a mers până la înlăturarea reabilitării, etc. Legislațiile morale prevăd dispozițiuni variate, care sunt menite să tempereze rigiditatea formalistă a ficțiunilor juridice ca: restabilirea termenului în căile de atac, pierdut dintr-o cauză de forță majoră, lărgirea cazurilor de revizuire, etc.

2) Spiritul juridic latin, încrezător în magia formelor, îngrădește pe judecător cu tot felul de forme inextricabile, care încercă pe magistratul cinstit, păzitor conștiincios al legii, dar care nu opresc pe magistratul necinstit, sau ignorant de a eluda legile și formele ei. Toate legislațiile noi ecnduse de spiritul moral în drept, lasă judecătorului o mai mare latitudine, pentru ca el să poată individualiza sancțiunile penale și civile, în raport cu morala înpricinaților, pentru ca să poată ajunge la triumful elementului moral, chiar în chestiunile de formă și pentru ca să poată adapta legea rigidă la spiritul timpului, care influențează pe judecător dar nu poate influența legea abstractă. Codul civil elvețian și noul cod civil austriac, inspirate de legislațiunile moraliste, conțin dispoziții clare, care măresc dreptul de apreciere al magistratului.

3) Spiritul latin în drept, face pe judecătorul reprezentant al Societății, un fel de arbitru neutru în lupta judiciară dintre înpricinați, în care el nu se poate amesteca, pentru că este obligat să judece numai după ceiace părțile au susținut și au probat (*secundum alegata et probata*). Procesul este o afacere privată dintre doi particulari.

Legislațiile morale, fac din judecători un reprezentant al „interesului general”, în numele căruia el poate ridica din oficiu, toate chestiunile necesare triumfului dreptății. Cu modul acesta justiția din justiție *individuală* devine o „*justiție socială*”. Caracteristica neutralității judecătorului în justiția latină, o dă barbara, rezoluție a magistratului: „la stăruință”, care obligă pe inpricinat să-și târâe personal dosarul, prin toate biurourile tribunalului pentru îndeplinirea formelor și procedurilor și pentru plata spezelor de taxe și de timbre. Un memoriu al barourilor din Transilvania, arată că acest spirit formalist, face pe avocat să lucreze mai mult cu picioarele, decât cu capul.

4) Acelaș spirit formal, care disprețuște fondul moral, a transformat justiția latină într-o întreprindere fiscală, cu formalități fiscaliste variate, care ucid un drept moral pentru un timbru fiscal. Legislațiunile moraliste dau fiscalității un rol secundar; o reduc numai la plata cheltuețelor strict necesare procesului, care sunt foarte mici și nu conține nici una dis sălbaticile nulități și decăderi fiscaliste.

5) Bazat pe principiul sacrosanct al suveranității monarhiste sau naționale, autoritariste, spiritul latin a făcut din judecător un element autoritarist și pedant, care tună și fulgeră în fața părților și martorilor și care confundă autoritatea cu autoritarismul și teama cu prestigiul. Spiritul juridic moral, face din judecător, un om natural, apropiat și modest, care convinge și moralizează prin prestigiul autorității și prin simpatia magistraților.

6) Spiritul juridic latin este metafizic, adică bazat pe concepte abstracte de „drept” de „om” de „dreptate” care ar fi acelaș în toate timpurile și în toate locurile. De aci a eșit tendința de a exporta legi ideale, făurite în biurul legiuitorului, pe care ar putea să le aplice oricărui popor, de orice treaptă de cultură și de civilizație. Spiritul juridic latin care nu ține cont de „spiritul social” și de „conștiința socială” s'a putut încumeta să extindă legile regatului la provincii noi, chiar dacă ele ar avea un drept superior și un spirit social deosebit. Și le-a extins fără considerațiunea că legislația existentă în acele provincii, a creiat mentalității, obiceiuri practice și cunoștințe juridice, care nu pot fi transformate de azi pe mâine. Tot din acelaș spirit metafizic și formalist au eșit combinațiunile de chimie legislativă, care au dus la unificările noastre parțiale din legea accelerării judecăților, au dus la extinderea unor crâmpes din legislația vechiului regat și la împânzirile de județe din nouile provincii, trecute sub jurisdicția noului regat și de județe din vechiul regat trecute în nouile provincii. Această unificare parțială și abstractă, acest amestec de crâmpes de legi cu spirit deosebit, care contrazice părțile neunificate, a încurcat toată justiția română. Ea a disperat pe juriștii noilor provincii care se văd trecuți dela o legislație cu spirit moral, la un drept cu spirit formal.

7) Spiritul juridic latin desprețuitor al fondului moral și adorator al formei armonice, vede în cod mai mult armonia părților care compun codul și mai mult logica lui, mai mult arta decât morala și decât spiritul științific al codului. Codul Napoleon a ajuns un adevărat templu al artei juridice. Tot astfel el caută în barou mai mult oratoria, mai mult elocința, care ajunge la un abuz de oralitate, la un exces de artă oratorică, și de pledoarii fastuoase. În justiția latină estetică predomină etica și de aceia dă impresia de convențional și de artificial.

Spiritul juridic moral sacrifică din pledoaria orală, pentru a ajunge la cea scrisă, care este mai serioasă, și mai puțin bazată pe artă, pe artificialitate și pe surprinderi chițibușare. Justiția morală are mai mult aerul unei adevărate justiții, decât justiția formală, care dă impresia de frivolitate și de joc juridic. Caracteristica justiției latine este „controversismul“, care se reduce la o gimnastică intelectuală, iar nu la o cercetare morală.

8) Spiritul juridic latin formalist, recrutează pe judecători numai dupe știința lor, pentru că ei nu dă examen decât de cunoștințele juridice. La facultatea de drept nu se face nici un curs de morală profesională. Acolo nu se predă evoluția familiei, moralei, economiei, etc. pe care Dreptul le reglementează și care ar pătrunde pe viitorul judecător de evoluția conținutului moral al codurilor.

9) Spiritul juridic latin, era prea autoritar în familie, prea proprietarist și prea patronal în economie politică. Codul Napoleon și Român sunt mai mult codurile părinților decât ale copilului; mai mult ale proprietarului decât ale chiriașului; mai mult ale bărbatului decât ale femeii și mai mult ale patronului decât ale muncitorului.

* * *

Dacă acesta este spiritul juridic latin, el nu corespunde nici spiritului poporului nostru, nici spiritului timpului nostru. Poporul român, cu mentalitatea lui de popor începător și nou, are moravuri mai mult patriarhale. El este adânc pătruns de sentimentul moral al dreptului, după cum reese din obiceiurile sale juridice în privința drepturilor femeii de a moșteni pe bărbat; din dreptul mamei de a conduce averea rămasă dela soț pe tot timpul cât trăește; din instituția populară a „juvenatului“, din judecata patriarhală prin „oamenii satului“, etc. Pentru această mentalitate de morală naturală și simplă, formalismul dreptului nostru în vigoare, este o anomalie care revoltă și care naște bănueli. Din cauza formalismului dreptului nostru, țaranul român are totdeauna credința că, în procesul pe care l'a pierdut, el a fost vândut de avocat sau de judecător.

Spiritul latin este în contradicție și cu spiritul juridic al lumii moderne. Justiția lumii, în evoluția ei, a trecut dela morala brutală și militaristă a aristocrației, la morala individualistă a concurenței burgheze, care reducea justiția la un duel chițibușar și oratoric, între doi indivizi, la un joc de forme între doi împrieinați. Morala juridică a timpului nostru dela morala „interesului individual“, a trecut la morala solidaristă, la morala „interesului social“. Dela justiția brutală, dela „justiția individuală“, dreptul a trecut astăzi la „justiția socială“. Sufletul latin era pătruns de spiritul militarist, individualist și formalist al burgheziei roma-

ne, moștenit de burghezia franceză și luat dela ea, de burghezia mondială. El nu mai corespunde vremurilor noastre și chiar în țările latine, din tot spiritul juridic latin, n'a mai rămas decât numele de latin.

* * *

De aci reese și datoria și programul nostru în chestiunea unificării legislative:

1) În primul rând, trebuie să ne desbrăcăm de sovinișmul judiciar, care din ura contra cotropitorului, ne-ar împinge să generalizăm dreptul vechiului regat, care nu corespunde nici spiritului vechiului regat, nici spiritului nouilor provincii și nici spiritului juridic mondial. Și mai cu seamă, să fugim de unificările parțiale, care vor nenoroci țara.

2) Trebuie timp mult pentru ca să studiem spiritul juridic al fiecărei provincii, pentru că în legiferare cunoștința spiritului social al unei țări, este un fenomen esențial și real de care trebuie să ții cont. Savigny vorbise de un „spirit social“, pe care discipolul său George Pachtă, îl numea „suflet colectiv“ care ar constitui un *organism psihologic*, o entitate socială, pe de-asupra indivizilor care compun societatea. Fiecare popor are inima sa, voința sa, are sufletul său colectiv, pe care legiuitorul trebuie să-l cunoască. O legiferare abstractă, este o legiferare barbară.

3) Unificarea noastră legislativă, trebuie să se facă de juriști din toate provinciile, pentru tehnica judiciară și de specialiști în știința fiecărui fenomen social, care să arate evoluția fenomenului reglementat și să definească faza actuală a acestei evoluții, ca o fază necesară și inevitabilă, ca un drept necesar și inevitabil. Acest areopag de oameni de știință socială, trebuie să fie plătiți bine. Din spirit de economie mititică, conducătorii unificării noastre legislative de până astăzi, au cheltuit mult mai mult, pentru o lucrare incompetentă, inutilă și periculoasă. Cu banii care s'au cheltuit zadarnic până astăzi, s'ar fi întocmit o comisiune pricepută care ar fi ajuns de mult la rezultate serioase și definitive.

4) Până la unificarea noastră legislativă definitivă, trebuie să lăsăm opera de aplicare a legilor, în mâna unor magistrați aleși și bine plătiți, de oarece până la acea unificare, soarta justiției române atârnă de magistratura țării. Până la unificare, inconvenientele pluralității legilor, trebuie să fie compensate cu aplicarea lor de o magistratură superioară.

* * *

Am presupus că spiritul social popular este pentru justiția socială și contra spiritului juridic latin. Dar chiar dacă el ar fi protivnic spiritului juridic modern, unificarea noastră legislativă, trebuie să fie făcută într'un spirit moral și contra spiritu-

lui latin formal. Savigny semnalase natura fenomenului juridic și punând bazele științei legislative, el reacționă contra raționalismului francez. El stabilea că spiritul unei societăți date, nu poate fi reglementat în mod arbitrar. El arătase că spiritul social are *idoneitatea* lui legislativă, adică arătase că un spirit social dat, se poate adapta bine unei legislații și poate fi rebel alteia. Acest nou principiu nu trebuie însă exagerat.

Este adevărat, că cu orice lege nu poți să transformi orice societate. Este iarăși adevărat că cu cât spiritul unei legislații noi, se deosebește mai mult de spiritul societății în care o introduci, cu atât efectele nouilor legi, vor fi mai anevoioase și mai depărtate. Idiosincrasia spiritului social pentru o legiuire nouă, va duce la eludarea ei și de judecător și de cetățeni și de autorități, care sunt toate produse al spiritului social. Totdeauna moravurile abrogă legile, când legile contrastează prea mult cu moravurile.

Cu toate acestea dacă o legislație este utilă, ea trebuie introdusă chiar contra spiritului social opus, pe care ea va sfârși prin a-l transforma.

O lege nouă este un mediu nou și în virtutea principiului universal, al *adaptării la mediu*, mediul legal nou va putea, prin sancțiuni civile și penale, să adapteze întreaga societate la noul mediu legal obligator. Pretențiunea unei anumite școale politice, să lăsăm ca funcțiunea socială, să nască noul organ legislativ, adică să așteptăm până ce o elaborare cutumieră, să nască nevoia unei noi legislații, iese din tendința acestei școale politice, de a da o aparență științifică, tendinței sale reacționare. O lege nouă care nu contrazice prea mult și în mod nefiresc spiritul social, va reuși să adapteze societatea, la mentalitatea noului mediu legal. Această școală conservatoare, ne cere să punem căruța înaintea boilor. Omenirea noastră modernă, n'a ținut cont de teoria neoconservatoare, pentru că întreaga lume a elaborat legi reformatoare, care au contribuit la transformarea ei generală. Dacă am fi lăsat reforma lumii, numai la o elaborare cutumieră, societatea noastră modernă s'ar găsi cu câteva secole înapoi. Este însă adevărat că pentru ca să putem accelera efectele unei legi reformatoare, trebuie să ne bazuim în primul rând pe judecător. Numai niște judecători superiori, pot să constituie acel mediu superior reformativ la care trebuie să se adapteze o societate inferioară.

DEM. I. DOBRESU

A apărut o interesantă broșură: VIATA JURIDICA ȘI ADMINISTRATIVA A SATELOR de *Andrei Rădulescu*, consilier la Curtea de Casație, membru al Academiei Române. *Prețul 20 lei.*

Ținând seamă de câtă muncă și pricepere se cere celor cari se indeletnicesc cu înlocuirea anteprojectelor de legi și pentru a contribui la punerea în discuție publică a acestor lucrări, pentru ca să fie cunoscute părerile tuturor celor în măsură a se pronunța asupra lor, dăm loc, în numărul de față, anteproiectului întocmit de d-l Dr. Paul Demetrescu asupra „CONTRACTULUI DE TRANSPORT”, lucrare ce a fost depusă în discuțiunea Consiliului Legislativ (Comisiunea pentru unificarea Codului Comercial).

Deschidem larg coloanele revistei noastre asupra acestor lucrări, întrucât avem convingerea că, cu cât vor fi mai cunoscute și discutate, cu atât mai mult opera de unificarea legilor se va desăvârși ținând seamă de toate interesele și de epoca în care trăim.

Despre Contractul de transport

CAPITOLUL I

DESPRE TRANSPORTUL LUCRURILOR

SECȚIA I

Dispozițiuni generale.

Art. 1. — Prin contractul de transport de lucruri căraușul își ia însărcinarea să transporte sau să facă a se transporta dela un loc la altul, mărfuri sau alte lucruri materiale în schimbul unui preț.

Art. 2. — Transporturile poștale și cel pe căile ferate sunt supuse legilor și regulamentelor speciale.

Unde acestea nu dispun, se aplică dispozițiunile prezentului titlu.

Art. 3. — Transporturile pe apă, prin apă sau prin aer sunt supuse dispozițiunilor prezentului titlu, întrucât nu sunt derogate de alte legi.

SECȚIA II

Scrisoarea de trăsură.

Art. 4. — Orice cărauș are dreptul să ceară expeditorului în momentul predării lucrurilor o scrisoare de trăsură; orice expeditor are dreptul să ceară căraușului acceptarea acestui document.

Scrisoarea de trăsură face credință, până la proba contrară, de încheierea contractului, recepțiunea lucrurilor și condițiunile transportului.

Cu toate acestea, lipsa, neregularitatea sau pierderea titlului, nu prejudiciază nici asupra existenței, nici asupra validității contractului de transport.

Art. 5. — Părțile pot conveni ca scrisoarea de trăsură să fie la ordin sau la purtător, în care caz girul sau remiterea exemplarului semnat de cărauș, transferă posesiunea lucrurilor.

Art. 6. — Scrisoarea de trăsură este făcută de expeditor în două exemplare, cari au aceeași valoare.

Primul exemplar cu semnătura expeditorului rămâne la cărauș și întovărășește lucrurile de transportat până la destinațiune; celălalt exemplar cu semnătura căraușului trebuie să fie restituit expeditorului.

Art. 7. — Căraușul are dreptul să ceară expeditorului întocmirea de exemplare de scrisori de trăsură diferite când sunt mai multe colete.

El poate de asemeni să ceară întocmirea unora sau mai multor copii, cari vor purta această indicațiune și nu vor avea valoarea celor două exemplare a scrisorii de trăsură.

Art. 8. — Scrisoarea de trăsură trebuie să cuprindă :

- a) data și locul predării;
- b) numele și adresa expeditorului;
- c) numele și adresa cărăușului;
- d) locul destinațiunii, numele și adresa destinatarului, afară dacă expeditorul nu-și rezervă dreptul de a-l desemna ulterior.
- e) natura, numărul, greutatea, cantitatea, volumul sau dimensiunile lucrurilor, cum și modul de ambalare, mărcile sau sigiliile puse pe ele;
- f) pretul transportului, dacă este stipulat data și locul de plată, cum și persoana care trebuie să plătească;
- h) determinarea de către expeditor a valorii lucrului;
- i) documentele predate cărăușului pentru întovărășirea scrisorii de trăsură;
- j) celelalte stipulațiuni convenite între părți.

Expeditorul se poate desemna el însuși ca destinatar.

Art. 9. — Expeditorul este răspunzător de exactitatea declarațiunilor înscrise în scrisoarea de trăsură trebuind să suporte față de cărăuș și de orice alt interesat consecințele, rezultând din declarațiunile neregulate, inexacte sau insuficiente.

Art. 10. — Expeditorul este obligat să alăture scrisoarei de trăsură documentele cari înaintea remiterii lucrului destinatarului sunt necesare la îndeplinirea formalităților vamale, fiscale, sau polițienesti fiind răspunzător față de cărăuș de pagubele cari ar putea rezulta din lipsa, insuficiența sau neregularitatea lor.

Cărăușul nu-i obligat să cerceteze exactitatea sau suficiența documentelor.

Art. 11. — Expeditorul trebuie să predea cărăușului lucrurile în locul și conform condițiunilor contractului, fiind răspunzător de daunele pricinuite prin întârziere.

Art. 12. — Dacă cărăușul primește lucrurile fără nici o rezervă se presupune că ele nu prezintă vicii aparente de ambalare.

Art. 13. — Cărăușii următori au dreptul să ceară să se precizeze pe scrisoarea de trăsură sau pe un act separat, starea în care se află lucrurile în momentul când le sunt încredințate.

În lipsa acestei precizări, se presupune că au primit lucrurile în bună stare și conform scrisorii de trăsură.

Art. 14. — Cărăușul trebuie să efectueze transportul în ordinea cererilor, afară dacă prin natura lui specială nu ar fi necesară o ordine diferită.

În cazul mai multor cereri simultane trebuie dat curs aceleia care se referă la parcursul cel mai mare.

Art. 15. — Dacă prin caz fortuit începutul transportului este împiedicat sau continuarea lui întârziată, cărăușul trebuie să încunoștiințeze îndată pe expeditor luând măsuri pentru paza lucrurilor.

Expeditorul are facultatea să dispună de lucruri plătind numai cheltuelile făcute de cărăuș și prețul transportului în proporțiune cu parcursul efectuat.

Art. 16. — Dacă circumstanțele fac imposibilă cererea de instrucțiuni expeditorului sau dacă instrucțiunile acestuia nu sunt suficiente sau imposibil de executat, cărăușul poate depozita lucrurile la un al treilea, dacă sunt lucruri supuse stricăciunii le poate vinde în modul și cu efectele art. 71 și 72 cod. com. actual.

În orice caz cărăușul trebuie să încunoștiințeze îndată pe expeditor, fie de depozit, fie de vânzare, fiind răspunzător de daune.

Art. 17. — Dacă transportul a fost întrerupt prin pierderea totală a lucrurilor întâmplată printr'un caz for-

tuit cărăușul pierde dreptul la prețul transportului chiar pentru parcursul efectuat.

Art. 18. — Expeditorul are dreptul să suspende transportul și să ceară restituirea lucrurilor, sau predarea lor altei persoane decât aceea arătată în scrisoarea de trăsură.

În aceste cazuri este dator să plătească cărăușului cheltuelile făcute și pagubele rezultând din executarea acestui contra-ordin.

Art. 19. — Dreptul de contra-ordin al expeditorului încetează din momentul în care lucrurile, fiind ajunse la locul de destinațiune, scrisoarea de trăsură a fost remisă destinatarului.

Dacă cărăușul se conformă ordinelor de dispozițiune ale expeditorului, fără să ceară producerea exemplarului scrisoarei de trăsură liberat acestuia, va fi răspunzător de prejudiciul care ar putea fi cauzat prin acest fapt oricărui interesat.

Art. 20. — Cărăușul trebuie să pună lucrurile la dispozițiunea destinatarului în locul și termenul indicat de contract.

Când contractul nu dispune altfel, se prezumă că predarea trebuie să aibă loc la domiciliul destinatarului.

Dacă predarea trebuie să se facă într'alt loc cărăușul trebuie să încunoștiințeze imediat pe destinatar de sosirea lucrurilor.

Art. 21. — După sosirea lucrurilor sau dacă este în posesiunea scrisorii de trăsură din momentul când trebuiau să sosască, destinatarul poate exercita toate drepturile derivând din contractul de transport.

Art. 22. — Destinatarul are dreptul în momentul predării să verifice pe cheltuiața sa, starea în care se află lucrurile deși n'ar prezenta încă semne exterior de stricăciune.

Dacă există stricăciune se vor restitui de cărăuș cheltuelile făcute de destinatar.

Art. 23. — Destinatarul poate obtine predarea lucrurilor plătind creanțele rezultând din efectuarea transportului iar dacă acesta este făcut cu ramburs, a sumei fixate.

În caz de neînțelegere, dacă destinatarul plătește suma ce crede că datorește și depune la un institut de credit diferența până la suma pretinsă de cărăuș, aceasta este dator a-i predă lucrurile.

Dacă scrisoarea de trăsură e la ordin sau la purtător cărăușul se poate opune la predarea până la restituirea exemplarului subscris de dânsul.

Art. 24. — Dacă nu se găsește destinatarul, dacă refuză ridicarea lucrurilor sau se ivește neînțelegere în privința primirii lor, cărăușul trebuie să ceară imediat instrucțiunii expeditorului, care în afară de caz fortuit rămâne obligat pentru cheltuelile și daunele derivând din neridicare.

Dacă circumstanțele fac imposibilă cererea de instrucțiuni expeditorului sau dacă instrucțiunile acestuia nu sunt suficiente sau imposibil de executat, se vor aplica dispozițiunile art. 16; în toate cazurile cărăușul este obligat să încunoștiințeze imediat pe destinatar, fiind răspunzător de daune.

Art. 25. — Dacă cărăușul predă lucrurile fără a încasa sumele ce i se datoresc lui și expeditorului, sau fără a pretinde depunerea sumei asupra căreia există neînțelegere, pierde dreptul de regres împotriva expeditorului pentru sumele ce i se datoresc și rămâne răspunzător către expeditor pentru sumele ce i se cuveniau.

Cărăușul are acțiune împotriva destinatarului pentru

incasarea sumelor datorite în baza contractului de transport chiar după ce acesta a ridicat lucrurile.

Art. 26. — Cărauşul are asupra lucrurilor un drept de retenţiune pentru toate creditele în legătură cu contractul de transport, având facultatea să procedă la vânzarea lor chiar în lipsa unui titlu executoriu împotriva debitorului.

SECȚIA III

Responsabilitatea cărauşului

Art. 27. — Cărauşul este răspunzător de pierderea sau stricăciunea lucrurilor din momentul primirii până în momentul predării dacă nu probează că pierderea sau stricăciunea au provenit din caz fortuit, din viţiul propriu al lucrurilor sau din natura lor, din cauza ambalajului, din faptul expeditorului sau a celui al destinatarului.

Art. 28. — Orice clauză care tinde să scutească pe cărauş de responsabilitate sau să stabilească o limită inferioară a celeia fixată în prezentul titlu, va fi nulă și de nul efect; nulitatea acestor clauze nu atrage însă nulitatea contractului.

Art. 29. — Cărauşul își poate mărgini răspunderea numai pentru lucrurile cari prin natura lor sunt supuse în timpul transportului la o micșorare în greutate sau în măsură; suma trebuie să fie hotărâtă anticipat și specificată pentru fiecare colet.

Cărauşul nu poate beneficia de această dispozițiune dacă expeditorul sau destinatarul probează că micșorarea n'a provenit din natura lucrurilor sau după împrejurări nu putea ajunge la acea hotărâtă de părți.

Art. 30. — Cărauşul e răspunzător pentru neefectuarea transportului sau pentru întârzierea lui, afară dacă probează că aceste evenimente au provenit din caz fortuit, din faptul expeditorului sau al destinatarului.

Despăgubirea datorită pentru întârziere, în lipsă de stipulațiuni se calculează independent de probă daunei în proporțiune cu o zecime a prețului transportului pentru fiecare zi de întârziere până la limita acestui preț.

Art. 31. — Paguba provenită prin pierdere sau stricăciune se calculează după prețul curent al lucrurilor transportate la locul și în timpul predării. Se vor scădea cheltuielile făcute ca urmare a stricăciunii, iar în caz de pierdere atât acestea cât și prețul transportului.

Art. 32. — Dacă paguba din pierdere sau stricăciunea lucrului, din neefectuarea sau întârzierea transportului, este cauzată prin culpă sau dol, cuantumul despăgubirii se determină conform dispozițiilor codului civil privitoare la neîndeplinirea obligațiilor.

Art. 33. — Despăgubirea datorată pentru întârziere nu se poate cumula cu cea cuvenită, eventual pentru stricăciune sau pierdere a lucrurilor transportate.

Art. 34. — Cărauşul răspunde de pierderea sau stricăciunea lucrurilor prețioase, banilor sau titlurilor de credit, numai dacă i-au fost declarate și în limita valorii arătate.

Art. 35. — În caz de pierdere sau stricăciune a bagajelor predate cărauşului, fără arătarea conținutului, cuantumul despăgubirii se determină după împrejurările particulare ale faptului.

Art. 36. — Plata prețului și primirea fără rezervă a lucrurilor, chiar când plata a fost efectuată mai înainte, sting orice acțiune împotriva cărauşului.

Art. 37. — Acțiunea împotriva cărauşului pentru pierderea parțială sau stricăciunea ce nu se putea cunoaște în momentul predării subsistă cu toate acestea și după plata prețului și primirea lucrurilor transpor-

tate, dacă se dovedește că pierderea sau stricăciunea a avut loc în timpul transportului.

Gererea pentru verificare va trebui însă să fie făcută îndată după descoperirea pagubei și nu mai târziu de cinci zile de la primirea lucrurilor de către destinatar.

Art. 38. — Cărauşul este răspunzător de faptele subalternilor săi, ale tuturor cărauşilor următori și ale oricărei alte persoane căreia dânsul i-a încredințat efectuarea transportului.

Art. 39. — Cărauşul care se obligă să efectueze un transport cumulativ, e răspunzător de executarea lui până la predarea lucrurilor la locul destinațiunii. Fiecare cărauş următor când ia lucrurile în primire, își asumă o responsabilitate solidară cu primul cărauş pentru întreg transportul potrivit contractului original.

Cărauşul chemat să răspundă pentru un fapt care nu-i al lui, are acțiune în regres împotriva celorlalți cărauşi. Dacă se poate determina care din ei este autorul pagubei acesta este ținut la despăgubirea totală; altfel cărauşii suportă despăgubirea în părți proporționale sumei încasate din transport cu excluderea celor cari pot proba că paguba nu s'a cauzat în timpul când făceau transportul.

Art. 40. — Dacă sunt mai mulți cărauşi cel din urmă dintre ei reprezintă pe cei anteriori atât în ce privește încasarea creditelor lor isvorâte din contractul de transport cât și exercițiul dreptului de retențiune asupra lucrurilor transportate.

Dacă omite încasarea sau exercițiul acestui drept este răspunzător către cărauşii anteriori pentru sumele datorate lor, afară de acțiunea sa împotriva destinatarului.

CAPITOLUL II

Despre transportul de persoane

Art. 41. — Transportul de călători este constatat printr'un bilet de voiaj, a cărui lipsă, neregularitate sau pierdere nu prejudiciază nici asupra existenței nici asupra validității contractului.

Art. 42. — Călătorul poate cedă drepturile sale isvorând din contractul de transport mai înainte de începerea transportului, fără ca cesiunea să fie notificată cărauşului, afară dacă contrariul nu rezultă din convențiune sau din natura transportului.

Art. 43. — Cărauşul este răspunzător de daune când:

- a) un călător a fost omorât sau rănit în urma unui accident;
- b) un transport nu a fost executat;
- c) un transport a fost executat altfel decât condițiunile stabilite;
- d) un călător a suferit o întârziere;

Cărauşul nu este răspunzător, dacă dovedește că asemenea evenimente au provenit prin caz fortuit sau faptul călătorului.

Art. 44. — Dacă prin caz fortuit, începutul transportului este împiedicat sau continuarea lui întârziată, călătorul are facultatea să ceară desființarea contractului și înapoarea prețului.

În orice alt caz călătorul care renunță la contract pierde prețul convenit pentru transport.

Art. 45. — Într'un transport cumulativ, fiecare cărauş răspunde de faptul său propriu.

Dauna pentru neefectuarea sau întârzierea transportului se calculează după valoarea integrală a acestuia.

Art. 46. — Se aplică transporturilor de persoane dispozițiunile art. 2, 3, 28 și 38.

CAPITOLUL III

Despre prescripțiune.

Art. 47. — Acțiunile derivând din contractul de transport de lucruri sau persoane se prescriu prin trecere de un an.

Termenul curge dela predarea lucrurilor sau dela sosirea la destinațiune a persoanei.

Când predarea sau sosirea nu a avut loc, termenul curge din ziua în care ar fi trebuit să se efectueze.

Acțiunile derivând din transporturile cari se încep sau se termină afară din Europa, se prescriu în termen de doi ani.

PAUL. I. DEMETRESCU

Referent la Consiliul Legislativ. Membru în Comisiunea pentru unificarea legislației comerciale. Consilier juridic al Uniunii Camerelor de comerț și de Industrie.

bare, ne permitem o propunere la adresa celor în drept :

Să se ia măsuri, ca art. 236 din pr. civ. să fie aplicat, cât se poate de mult, dacă este vorba de alt județ, și mai mult, dacă este vorba de un județ îndepărtat.

Sunt convins, că o astfel de măsură ar fi în sensul legii ; judecătorii ar fi mulțumiți că scapă de o mulțime de interogatorii, iar părțile din județele îndepărtate ar fi mulțumite și ele, putându-și vedea de lucru.

Dr. G. ACKER

Avocat, București

RECENZIE

„UNIFICAREA LEGISLATIVA“, Comunicare ținută la Academia Română de d-l Andrei Rădulescu, Consilier la Inalta Curte de Casație. (Editura „Cultura Națională“).

Suntem foarte preocupați de vreo doi ani, grație stăruinței celor ce se ocupă cu problemele juridice ce interesează poporul român, de o chestiune care, ori ce s'ar zice, nu merge cu pași repezi spre realizare : este chestiunea unificării legislative românești.

Când în asemenea stare de spirit se produce un fapt desmetecitor al quasi-apatiei în care ne-am complăcut dela unire până acum, fapt din care ușor se poate deduce ce avem de făcut pentru viitor este necesar să ne oprim asupra lui. Căci sunt chestiuni atât de importante pentru înarmarea noastră în rezistența ce va trebui să opunem pentru păstrarea intactă a ființei noastre sufletești, naționale și teritoriale, în cât ori cât am vorbi despre ele, arătând și demonstrând adevărul ce ele cuprind, și încă nu-i de ajuns. Căci așa sunt adevărurile mari : simple. Ocupă, din această cauză, în mai mică măsură atenția noastră. Fără să ne dăm seama, în felul acesta, se săvârșesc greșeli ireparabile. Dintre aceste chestiuni face parte chestiunea unificării legislative.

Faptul asupra căruia încercăm să ne oprim câteva momente atrăgând luarea aminte a celor în drept, este expunerea făcută la 2 Iunie 1927 în sânul Academiei Române de d-l consilier al Inaltei Curți de Casație, Andrei Rădulescu, asupra acestei chestiuni.

S'a vorbit mult în ultimul timp asupra acestei chestiuni. S'a și scris, mai puțin decât s'a vorbit asupra ei. Dintre cei dintâi, cei mai mulți au pus patimă, ca și cum o chestiune care interesează Neamul Românesc poate fi tratată cu patimă de ordine provincialo-personală ; cei cari au scris despre chestiune, au prezentat-o fragmentar, incomplet.

D-l Consilier Andrei Rădulescu a tratat chestiunea și complet și senin.

Evident, a tratat-o complet, fiindcă este unul care are o pregătire în de obște cunoscută, cum puțini o au ; a tratat-o și senin fiindcă vorbea magistratul cu obiectivitatea și independența inerentă acestei profesiuni.

* * *

D-sa pleacă dela următorul adevăr îngrijitor în efectele sale : acum în Țara Românească, din punct de vedere legislativ, este un adevărat haos. Haos pentru magistrați și avocați, haos pentru justițiabili. Cei din-

Personal la interogator!

Aceste lapidare cuvinte se găsesc aproape în fiecare citație, trimisă de instanțele judecătorești din Capitală în cel mai depărtat colț al țării, fie Arad, fie Timișoara, fie Oradea sau Suceava.

Bietul pârât, chemat în judecată pentru o pretențiune de 400 lei din Timișoara la București, socotind că numai biletul de tren costă de zece ori mai mult, pentru prima înfățișare trimite mandat unui avocat din Capitală, ca să-l reprezinte. Avocatul se prezintă și cere judecătorului, în baza art. 236 pr. civ. trimiterea unei comisii rogatorii. Efectul e că „se admite acțiunea din cauza neprezentării la interogator“. Iar dacă are mai mult noroc, se amână procesul cu menținerea interogatorului, adică comisia rogatorie nu se trimite și pârâtul poate să aleagă între două posibilități : sau nu se prezintă și pierde procesul, sau dacă vrea să câștige procesul se urcă în tren, cheltuește câteva mii de lei și câștigă procesul.

Acest lucru se întâmplă zilnic la București, cu toate că art. 236 pr. civ. dispune că dacă partea chemată la interogator „se află cu reședința în alt județ, judecata va putea trimite o comisie rogatorie tribunalului local, ca unul din membrii acestuia, față cu greșierul, și cu cealaltă parte, sau, în lipsă dacă s'a chemat formal, să ia cuvenitul interogatoriu“.

Adică legea în mod foarte clar îi dă posibilitatea judecătorului să-și procure răspunsul la întrebările puse de reclamant, pe calea de comisie rogatorie. Ce vedem însă ? Judecătorii sau de loc nu, sau în foarte rare cazuri uzează de această posibilitate. De ce ? Explicația ne lipsește, fiindcă nu putem pleca din punctul de vedere, că un judecător să nu aibă încredere în altul. Nici nu ne putem închipui, că le face o deosebită plăcere acelor judecători cari nu admit comisia rogatorie, să ia pe zi mai multe duzini de interogatori. Atunci de ce ?

Fără să mai căutăm răspunsul la această între-

tăi ca și cei din urmă aproape că nu știu pe ce drum să apuce. Această diversitate de legi — spune autorul — menține în mare parte vechile granițe. „După trecerea acestora nu știi dacă n'ai călcat vreo lege. Incepi a te îndoi că ești în țara ta, nu știi ce formalități trebuie să faci pentru a stabili legăturile de familie, pentru a încheia un contract, pentru a dobândi un bun, pentru a-ți plasa economiile etc. Căsătorit în Basarabia te întrebi dacă ești valabil căsătorit și ce valoare are această căsătorie în restul țării. Divorțat într-o parte a țării, nu știi dacă vei fi socotit ca atare în altă provincie. Deschizându-se succesiunea unuia din Vechiul Regat, care era trimis funcționar într-una din nouile provincii, te vei întreba ce lege se aplică, cine vine la moștenire etc. ? Dar o chitanță, o poliță, cum trebuiesc făcute ? Societățile cum trebuiesc constituite ? Cum faci acțiunea ? Cum citezi, unde și prin cine ? Cum se face executarea ? (pag. 4). Concluzia : necesitatea unificării.

În rânduri și pasagii sugestive, ca cel de mai sus, autorul arată că această unificare, odată înfăptuită, desăvârșește unitatea sufletească a neamului, întărește conștiința națională, definitivează unirea noastră care nu poate fi socotită ca atare „când vechile granițe există în lumea Dreptului“ (pag. 6 și 7). Cât privește argumentul adus contra unificării — căci din nenorocire vor fi fiind și din aceștia, de vreme ce se invoacă un asemenea argument, și altele de felul acestuia — că poporul român nu o vrea, fiind contra intereselor și deprinderilor lui o asemenea unificare, înaltul magistrat are un argument hotărâtor : „Nu se poate unire fără sacrificii“ : pe lângă că acest argument este fundamental inexact, că poporul s'ar opune realizării unificării.

În paginile 9 până la 16 se arată cu un bogat material informativ comparat că în toate timpurile și în toate țările tendința a fost și este unificarea în legi. Chiar în state ca Elveția și Germania care sunt compuse din diferite state mai mici și cantoane, fie care din acestea fiind organisme distincte, tendința unificării este destul de accentuată într'asă măsură că în ambele țări, codul civil — coloana vertebrală a dreptului privat — este unificat.

Continuă apoi examinând istoricește cum s'a prezentat la noi tendința aceasta a unificării și cum s'a făcut unificarea la 1864—65. Această expunere, cu bogate considerații istorice, sfârșește prin a arăta ce sentimente au animat, pe conducătorii poporului român din cele două principate. Unirea în legi „cât mai de grabă“ era lozincă conducătorilor de atunci. Această unificare s'a făcut fără ca conducătorii Moldovei să arate cea mai mică nemulțumire din împrejurarea că în legile de unificare nota dominantă a fost a legislației din Muntenia. Dar acum ?

* * *

În paginile ce urmează autorul atinge oarecare chestiuni pe cât de importante, pe atât de delicate. Sunt unii — ne spune d-sa — cari sunt pentru menținerea actualei stări. Sunt alții, cari se deosebesc prea puțin de cei dintâi, și cari susțin că înfăptuirea unificării nu este urgentă. Nefiind urgentă, unificarea poate să se realizeze după zeci și zeci de ani, pentruca încet și cu răgazul necesar, să se poată alcătui un drept privat cât mai aproape de perfecțiune, perfecțiune care nu se poate atinge decât păstrându-se în cât mai mare măsură legislația austriacă și maghiară, legislație care — pretind aceștia — este superioară celei din vechiul Regat. Răspunsul ce aceștia primesc dela academia-

nul magistrat este tranșant : oricine este român — ca să dăm palid ideia — nu poate și nu trebuie să se facă apărătorul și păstrătorul legislației dușmanilor românismului. În această ordine de idei d-sa are un argument pentru aceștia neted : românii din regiunile alipite cei mai dintâi au datoriat să ceară extinderea, cu un ceas mai de grabă, a legiuirilor vechiului Regat, ca unii cari au suferit sub imperiul legilor dușmanilor impilatori atâtea persecuții și pedepse. Aceasta este și ar trebui să fie realitatea sufletească și rațională la frații noștri de peste Carpați. Aceasta, chiar dacă legislația României vechi ar fi inferioară celei austriace și ungurești. Căci de cea rusă nici nu poate fi vorba. Dar d-l Consilier, adânc cunoscător al dreptului comparat, dovedește, clar și categoric, că contrarul este adevărat, că pretinsa superioritate a regimului legal austriac și maghiar este o legendă.

În această ordine de idei, d-sa afirmă un principiu : România trebuie guvernată de legi sprijinite pe spiritul latin. A lua în realizarea unificării ca bază alte legi ale popoarelor străine, necum dușmane, este a nesocoti realitatea dreptului românesc. Acest drept românesc, al vechiului Regat există și este opera românilor liberi. Își are, după peste 60 de ani de aplicare, doctrina sa și jurisprudența sa, cu care ne putem mândri. Aceasta și nu altul va trebui să fie baza unificării.

D-l Consilier la pagina 36 afirmă : „Prin urmare mijlocul cel mai potrivit pentru unificare este introducerea legislației din vechiul Regat în nouile teritorii“. Și prevede că numai ce se va părea de preferat, se va lua din legislația austriacă și maghiară.

Într'un cuvânt unificarea trebuie făcută și făcută cât mai repede. „Chiar cu defecte, o legislație uniformă va fi o binefacere pentru Neam. Nu este îndoială că se de preferat o legislație uniformă mai puțin bună, dar realizată mai curând, decât o legislație perfectă, peste 30 de ani“.

Acestea sunt singurele adevăruri care trebuiesc avute în vedere la realizarea operei. Și când sunt spuse de o personalitate de autoritate ca a d-lui Andrei Rădulescu desigur că spusele sale capătă, dacă am putea să ne exprimăm astfel, un caracter quasi-obligator.

De altfel vederile sale, după cât se știe, sunt acceptate, sunt confirmate de ceace s'a făcut : unificarea legislativă în Basarabia prin extinderea regimului legal din Vechiul Regat.

Credem că această extindere se impune și în Ardeal, și Bucovina când știut este, că poporul român din această parte a țării de 1100 de ani geme, sub ocrotirea“ legilor foștilor stăpâni.

* * *

După ce enumără cele mai importante legi speciale de unificare din alte domenii, legi create pentru întărirea prin organizare a poporului român și la elaborarea cărora, pentru multe din ele, a luat o efectivă parte, se ocupă de chestiunea modalității de lucru, adică dacă prin comisiuni numeroase se poate ajunge la înfăptuirea mai repede a unificării, sau prin lucrarea a mai puțini sau chiar a unuia singur. Preconizează, cu drept cuvânt, modalitatea de pe urmă de oarece, este știut, că cu cât o comisiune este mai numeroasă, cu atât sporul la lucru este mai mic și mai puțin armonios.

În această ordine de idei, dacă nu ne înșelăm, defunctul D. Alexandresco, marele nostru jurisconsult, ar fi întocmit un proiect de cod civil, având în vedere și legislațiile streine care prin unire le avem încă în ființă în cuprinsul statului român. Ce s'ar opune a se

Iuă acest proiect, examinat, modificat și transformat în lege?

* * *

Iată, pe scurt, ce cuprinde acest interesant studiu juridico-social.

Citească cei cari râvnesc conducerea acestei țări broșura aceasta. Vor vedea din ea ce au de făcut. Citească-o și cei ce apără legislațiile ungurești, austriace ori rusești. Vor vedea și aceștia drumul greșit pe care au apucat. Unii vor avea ocazia să vadă și să știe că patriotismul cere mai mult diligență, mai multă faptă pozitivă, iar ceilalți se vor convinge că poporul român nu poate și nu trebuie să primească să fie guvernat de legi care sunt ale opresorului „cotropitor” — cum se exprimă autorul —, legi care nu au nimic comun cu firea lui, cu obiceiurile lui, într'un cuvânt cu viața lui. Se vor convinge că acest popor român nu înțelege să fie guvernat decât de legi românești.

14 Decembrie 1927.

ALEX. ȘTEFANESCU
Prim-Președintele Tribunalului
Trei Scaune Sf. Gheorghe

CUVÂNTARE

vorbită din partea Baroului la înmormântarea lui
M. PAȘCANU

În numele Decanului, Consiliului și Baroului de Ilfov, exprim marea noastră durere și simțitoarea pierdere, încercate prin moartea colegului Mihail Pașcanu.

Precedată de studii serioase, încoronată de doctoratul facultății din Paris, și însuflețită de aspirațiuni îndreptățite prin însușiri solide, cariera sa și-a văzut zorile pline de făgăduințe sub îndrumări ferice ca unele ale lui Mihail Antonescu și Toma Stelian, doi din reprezentanții străluciți ai baroului nostru, la cari inteligența și talentul, erudiția și agerimea se completează atât de minunat.

Îmboldit de încrederea unor asemenea orientări și de conștiința propriei lui valori, Mihail Pașcanu urcă repede treptele începuturilor profesionale, se impune atenției și aprecierii colegilor și magistraților, i se deschid ușile Creditului Funciar Rural, unde trece alături de juriști experimentați, și la vârsta când alții încă luptă din răzputeri să se afirme, el își însemnează un loc remarcabil în rândurile tot mai numeroase ale avocaților Capitalei.

Apărând la bară în procese însemnate, se distinge printr'un spirit juridic sigur, prin stăpânirea materiilor discutate — și prin cadrul lor vioi și tenace.

Dar printr'unul din acele misterioase și paradoxale capriții, în fața căroră te simți dezarmat și învins, soarta așezase într'un exterior de o prestanță ce atingea frumosul în înțelesul celor mai pretențioase definiții, un organism de o fragilitate cu atât mai expusă, cu cât avea să-l mistue un temperament impetuos, alimentat de o nestăpânită pornire de a lucra, de a se strădui, de a cunoaște și de a împărtăși.

Datorită poate instinctului de conservare, datorită poate unei judecăți din care tragicul n'a putut lipsi, Mihail Pașcanu găsește totuși în el puterea să reducă progresiv din latura militantă a carierei, pentru a se consacra tot mai mult celei doctrinare, și în ziua când este câștigat celor două catedre dela facultatea de drept și dela Academia de Inalte studii comerciale și industriale, Palatul Justiției îl încredințează învățământului

superior cu regretul de a vedea mai rar un element valoros, dar cu mângâierea de a-l ști mai ferit de sbuciumările celor mai hărăzite profesioniști, și tot atât de folositor științei noastre.

Ce-a fost Mihail Pașcanu ca profesor, acest mare institut de cultură cunoaște și va reține.

Dar ceea ce profesoratul lui, trecând peste capetele studenților, a folosit baroului, sunt studiile sale de drept comercial, sunt lucrările sale recente, printre cari „Falimentul” îi sintetizează luminos însușirile, și este mai ales considerabila sa contribuție, prea puțin cunoscută astăzi, la elaborarea anteproiectului de cod comercial pe baze de unificare și desăvârșire, contribuție demnă să consacre o autoritate în materie.

Dar prelegerile, studiile și procesele se puteau mândri cu el, fără să se poată lauda însă cu o servitute exclusivă asupra sa. Sufletul lui Mihail Pașcanu vibra de accente care îl smulgeau din când în când din vastul domeniu al dreptului, pentru a-l desfăta în grădinile parfumate ale muzelor. Un panas al frumosului pe o frunte de juriconsult, o presă masivă jucată pe prima scenă a țării, odată cu apariția unei monografii de drept comercial, în care erudiția juristului nu excludea eiselara artistului, iată poate singura circumstanță atenuantă pe care ursita lui Mihail Pașcanu ar putea s'o pledeze în favoarea sgarceniei cu care a numărat zilele unei personalități vrednice de mai multă generozitate.

La căpătâiul camaradului pe care l-am văzut în timpul din urmă plutind în mulțumirea de a se ști folosit cu ceva în opera monumentală de unificare, întărire, dezvoltare și îmbunătățire, pentru care ne străduim cu toții, sguiduirea noastră găsește o înfrânare timidă numai în siguranța că roadele supraviețuiesc omului, singura credință în stare să însuflețească și să fecundeze.

O lacrimă sinceră, un salut cald, o amintire durabilă: iată ce pot oferi lui Mihail Pașcanu Colegii săi îndurerăți în clipa despărțirii pentru totdeauna.

MIHAIL MORA

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. III

Audierea dela 9 Noembrie 1927

Președinția D-lui N. JAC. CONSTANTINESCU Cons.
Corneliu Negrea asistat de D-l avokat I. Gr. Periețeanu cu
Ministerul de Justiție prin av. Ulise Vasilescu
Deciziunea Civilă No. 314

Contencios administrativ. Magistrați înaintați pe loc la un grad superior aceluia pe care îl au cei dela instanța unde funcționează. Judecător de tribunal cu grad de consilier de Curte. Limita de vârstă la care se pun în retragere din oficiu. Art. 141 și 149 din legea de organizare judecătorească.

Legea de organizare judecătorească fixând limita de vârstă pentru magistrații inamovibili, prin art. 141, are în vedere instanța la care acești magistrați funcționează în mod efectiv, iar nu gradul pe care ei l-ar avea, grad care, potrivit art. 149 din aceeași lege, se acordă numai în vederea specializării magistraților cari s'au distins în îndeplinirea funcțiunei în care se află.

În asemenea condițiuni, un judecător de tribunal cu grad de consilier de Curte se trece la retragere din oficiu la 60 de ani, nu la 65.

Curtea,

Având în vedere cererea făcută de Corneliu Negrea, judecător de instrucție la tribunalul Ilfov, cu grad de

consilier de Curte de Apel, domiciliat în București, bulev. Cuza Nr. 17 prin petițiunea înreg. sub Nr. 11575 din 20 Octombrie 1927, prin care în baza art. 4 din legea contenciosului administrativ, solicită să se anuleze Înaltul Decret Regal cu Nr. 2805 din 27 Septembrie a. c. ce i s'a adus la cunoștință de Minister cu adresa Nr. 71410 din 29 Septembrie cor. întrucât rău a fost pus în retragere din oficiu pentru limită de vârstă pe ziua de 9 Decembrie cor. și în pozițiune de ași exercită dreptul la pensie conform Legei.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar.

Având în vedere că reclamantul a invocat ca motiv al cererii sa'le faptul că dispoziția luată de Minister de a-l pune în retragere din oficiu pentru limită de vârstă este ilegală, prin aceea că s'a violat art. 141 din legea de organizare judecătorească, de oarece având gradul de consilier de Curte de Apel nu putea fi pus în retragere decât la vârsta de 65 ani, iar nu la 60 ani și că deci urmează a mai fi menținut încă 5 ani cu începere dela 9 Decembrie cor.

Având în vedere că reprezentantul Ministerului de Justiție, întemeindu-se pe dispozițiunile art. 141 și 149 din legea de organizare judecătorească a susținut că cererea în contencios făcută de reclamant este neîntemeiată și a cerut să fie respinsă.

Că prin urmare este vorba de a se ști la ce vârstă urmează să fie puși în retragere pentru limită de vârstă magistrații cari au beneficiat de dispozițiunile art. 149 din legea de organizare judecătorească, adică acei cari au fost înaintați pe loc la un grad superior aceluia pe care îl au magistrații dela instanța unde funcționează.

Având în vedere că potrivit dispozițiilor art. 141 din zisa lege magistrații inamovibili cari au îndeplinit vârsta de 68 ani la Curtea de Casație; 65 la Curțile de Apel și 60 la tribunale și judecătorii, vor fi puși din oficiu prin decret-regal, în pozițiune de a-și exercita drepturile la pensie.

Având în vedere că rezultă din chiar acest text, că deși reclamantul are gradul de consilier de Curte de Apel, însă din dispozițiunile clare și precise ale art. 149 din aceeași lege rezultă în mod evident că legiuitorul prin art. 141 a avut în vedere instanța la care magistratul funcționează în mod efectiv, iar nu gradul pe care dânsul l'ar avea și care conform art. 149 legea organizării se acordă în vederea specializării magistraților cari s'au distins în îndeplinirea funcțiunii la care se află.

Că același principiu al înaintării pe loc legiuitorul l'a admis și cu ocazia reformei adusă la 1907 Legei judecătorilor de ocazie acordând o gradatie în leafa și titlu gradului judecătorilor cari se disting în îndeplinirea atribuțiilor lor fără a se acordă și dreptul de a fi scoși la pensie la o altă vârstă decât aceea a instanței la care funcționează și care în speță este aceea de 60 ani.

Considerând că așa este mai rezultă și din împrejurarea că în cazul în care un magistrat înaintat pe loc în condițiunile reclamantului, ar fi fost înaintat efectiv într-o Curte de Apel, nu i se ține seama de stagiul gradului, excepție de care după lege se bucură numai primul președinte și primul procuror dela Tribunalul Ilfov când sunt trecuți la Curțile de Apel.

Considerând dar, că întrucât reclamantul Corneliu Negrea este judecător inamovibil la Tribunalul Ilfov și înaintat pe loc la această instanță, Curtea găsește că Înaltul Decret Regal a cărui anulare se cere nu este dat cu călcarea lezei ei în conformitate cu Legea.

Că în această situațiune, cererea în contencios făcută de reclamant devine nefondată și urmează a fi respinsă ca atare.

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier N. Jak Constantinescu, Curtea, respinge cererea.

(ss) N. Jac Constantinescu, P. Teodorescu, C. Cătușneanu.

Prim Grefier (ss) Șt. Ștefănescu

TRIBUNALUL IALOMIȚA SECȚIA II

A. d. d. dela 4. Noembrie 1927

Președinția d-lui C. N. CERCEL Jude de ședință
Lupu, în contra deciziei No. 27469/1927 a Adm. Finan. Ialomița
Sentința civilă No. 181

Diurne parlamentare. Incasarea lor anticipat pe timpul vacanței. Dizolvarea Parlamentului în interval. Intervenția chesturei Camerii și Senatului la Ministerul finanțelor pentru restituire. Ordin de urmărire către Administrațiile financiare. Contestație. Anularea ei pentru nedepunerea sumei. Apel. Admitere. Art. 1 din legea de urmărire.

Potrivit art. 1 din legea de urmărire Statul are dreptul să urmărească și să încaseze pe baza acestei legi numai sumele certe și lichide cari să rezulte dintr'un titlu definitiv, adică dintr'o hotărâre, fie a fiscalului (rolul) fie dintr'un contract autentic, ajuns la scadența, fie dintr'o hotărâre judecătorească rămasă definitivă.

Legea determinând dar felul de creanțe ce se pot urmări în temeiul ei, o urmărire întemeiată numai pe un ordin al Ministerului de finanțe nebazat pe nici unul din titlurile definitive indicate de lege este anulabilă, iar contestația la astfel de urmărire ilegală câtă a fi primită fără consemnarea sumei.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Gh. Lupu, fost deputat, din comuna Fetesti (Ialomița), prin petiția înreg. la No. 16875 din 927, în contra deciziei No. 27469 din 15 Octombrie 1927 a Administrației Financiare Ialomița, prin care s'a anulat și s'a respins ca nefondată contestația făcută de apelant în contra procesului verbal de sechestru No. 30 din 927 al perceptorului Circ 6 Fetesti (Ialomița) pentru suma de lei 54.668.67, ce reprezintă restituirea diurnei parlamentare, conform ord.... din 927 al Adm. Financiare Ialomița.

Având în vedere că din actele de la dosar, susținerile și opinierile părților, rezultă în fapt următoarele:

Ministerul de Finanțe cu ordinul No 21984 din 927 către Administrația Financiară Ialomița, a făcut cunoscut că d-l Gh. Lupu a încasat, în calitate sa de deputat, suma de lei 54.668.67 din care 18.886.67 în plus pe timpul de la 16 Martie—16 Iulie 1927 și lei 36.000 indemnizație mensurală pe timpul de la 17 Iulie 1927 la 15 Octombrie 1927, când parlamentul a fost dizolvat.

Administrația Financiară dând ordinul No.... din 927, către perceptorul Circ. 6 Fetesti (Ialomița), acesta în ziua de 27 Septembrie 1927, sechesterează saptezeci rămători d-lui Gh. Lupu, pentru restituirea diurnei. Contra acestei urmăriri, numitul a făcut contestație la Adm. Financiară, pe motiv că nu poate fi urmărit pe baza lezei de urmărire, ci chestura Camerei dacă are vre-o pretenție, urmează să și-o valorifice pe calea dreptului comun, întrucât contestatorul nu recunoaște această datorie.

Această contestație însă, prin decizia No. 27469 din 927 i s'a anulat întrucât contestatorul nu a consemnat suma pentru care este urmărit, conform art. 34 din legea de urmărire și tot odată i s'a respins ca nefondată, motivând că plata diurnei făcându-se de Ministerul de Finanțe, pe baza de buget, votat de Adu-

narea Deputaților, constituie un titlu legal de urmărire și ca atare bine a fost urmărit pe baza art. 1 din legea de urmărire.

În contra acestei decizii, d-l Gh. Lupu a făcut apelul de față, pe aceleași motive ca și ale contestației.

Având în vedere că în conformitate cu art. 1 și întreaga economie a legii de urmărire, este evident că Statul are dreptul să urmărească și să încaseze pe baza acestei legi, numai sumele certe și lichide, cari să rezulte dintr'un titlu definitiv, adică dintr'o hotărâre, fie a Comisiei fiscale, (rolul), fie dintr'un contract autentic, ajuns la scadență, fie printr'o hotărâre judiciară rămasă definitivă, dacă e vorba de taxe sustrate de la plată.

Că, deci legea determinând felul de creanțe ce se pot urmări în temeiul ei, aceste creanțe prin valoarea lor chiar, trebuie să fie certe și lichide spre a putea alcătui un titlu în mâna Statului.

Având în vedere că dacă urmărirea pornește fără să aibă la bază un titlu legal contestația la astfel de urmărire ilegală cată a fi primită fără consemnarea sumei, căci legiuitorul când cere în art. 34 din legea de urmărire să se consemneze suma, nu putea să se refere decât la urmărirea conforme cu legea adică bazat pe un titlu executor, căci numai în atari cazuri consemnarea este logică, Statul având împotriva numitului un titlu definitiv, care deci nu mai poate fi discutat (Cas. I dec. 16 și 19 din 1897; Cas. III dec. 191 din 907 Bulet. p. 1379).

Că deci, atunci când urmărirea pornește fără a avea la bază un titlu executor, obligația consemnării sumei l-ar pune pe acel urmărit în imposibilitate de a-și obține dreptatea de la justiție, mai ales când e vorba de o sumă importantă, cum e cazul de față.

Că astfel fiind, urmărirea de față fiind începută alături de lege și consemnarea sumei neputând fi cerută, urmează că și din acest punct de vedere apelul este admisibil.

Că în consecință urmează a se reformă deciziunea Administrației Financiare Ialomița, a se admite contestația și a se anula urmărirea.

Pentru aceste motive, redactate de d-l C. N. Cercel, jude de ședință, Tribunalul admite apelul făcut de Gheorghe Lupu, etc.

(ss) C. N. Cercel; G. Stroescu.

NOTA. — Toate Tribunalele cari au avut a judeca speța de mai sus (apeluri la contestații în contra urmăririi prin organele fiscale, pentru reținerea unor diurne încasate, în calitate de parlamentari din trecuta guvernare), s'au pronunțat în sensul sentinței de mai sus, dând aceiași soluțiune judicioasă ca și Tribunalului Ialomița.

Din cuprinsul art. 1 al legii pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, promulgată la 1 August 1921, cât și din spiritul și economia acestei legi, Statul recte-Ministerul de Finanțe, nu poate urmări și încasa direct decât impozitele, taxele și veniturile rezultând din roluri, contracte, sau alte titluri, cărora legea le recunoaște caracterul executoriu, iar nici de cum o sumă contestabilă și încasată cu bună credință, pe baza unor dispozițiuni a unei administrațiuni publice, cum e în cazul nostru chestura Camerei.

În tot cazul, pentru a se putea urmări de către Stat, cu ajutorul normelor de percepere și executare a unor sume de bani, se cere ca o condiție esențială ca suma să fie certă și lichidă, constatată printr'un titlu executoriu, presupunând în prealabil o impunere definitivă, sau rezultând dintr'un titlu con-

tradictoriu cu contribuabilul, ceea ce nu a avut loc.

Iată de ce Ministerul de Finanțe a fost rău inspirat când a început urmărirea foștilor parlamentari, pentru restituirea unor sume încasate în plus drept daune, cerându-le restituirea unor diurne, fără a avea un titlu valabil, iar Tribunalele făcând o justă aplicațiune a dispozițiilor precise din Legea de urmărire, au ordonat anularea actelor de urmărire.

În privința neconsemnării sumei urmărite, cerută de art. 34 din lege și de care s'au legat administrațiile financiare, ca primă instanță de judecare a contestațiilor, pentru a le respinge, iarăși argumentele au fost găsite de instanțele superioare eronate, căci legiuitorul când a cerut prin sus zisul articol din legea de urmărire ca, contribuabilul să consemneze prețul, sub pedeapsă de nulitate, pentru a fi luată în considerațiune contestația contribuabilului, nu puteau să se refere decât la urmărirea prevăzute de dispozițiunile legii, dispozițiuni limitate la cazuri speciale; din moment ce creanța Statului în speța noastră nu este din cele prevăzute de această lege, rezultă că contestația nu poate fi supusă altor condițiuni decât acele prevăzute de dreptul comun, art. 399 și 400 pr. civ. și deci nu este cerută depunerea sumei pretinse, pentru ca contestația să fie luată în considerație.

Sau cum poate bine zice Trib. Ialomița în sentința de mai sus, „că deci atunci când urmărirea pornește fără a avea la bază un titlu executoriu, obligația consemnării sumei, l'ar pune pe acel urmărit în imposibilitate de a-și obține dreptatea dela justiție, mai ales când e vorba de o sumă importantă, cum este cazul de față“.

În acelaș sens vezi sentința civilă Nr. 291 a Trib. Vâlcea, secția II-a din 9 Noembrie 1927. Sentința 309 din 8 Aprilie 1927 Trib. Cetatea Albă, secția I-a, publicată în *Jurisprudența Generală* Nr. 34 din 1927, sub Nr. 1712 cu notă. Decizia Curții de Casație, secția III-a, Nr. 340 din 30 Martie 1927, publicată în *Pandectele Săptămânale* Nr. 28-927, p. 653, cu o observație; decizia Casației I, 7 Martie 1897 publicată în *Buletin*, pag. 284, citată în procedura civilă adnotată de Dan, sub art. 399, nota 6.

ALEXANDRU MAVROJANI

Avocat

TRIBUNALUL BACAU, SECȚIA I

Audiența din 5 Noembrie 1926

Președinția d-lui G. MĂLINESCU, Președinte

Daniil Ioil și alții cu Ministerul public

Jurnalul No. 14274 926

Mandat de arestare emis de judecătorul de ocol pri-
vitor la o infracțiune de competența Trib. de primă in-
stanță. Dacă judecătorul unui ocol mixt poate emite un
asemenea mandat în comuna urbană de reședință.

Conform art. 54 din legea judecătorilor de ocol,

judecătorii de ocol exercită atribuțiile de ofițeri de poliție judiciară numai în comunele rurale din ocolul lor, când e compus din comune rurale, cu reședința în o comună urbană.

Deci mandatele de arestare emise în orașul de reședință al judecătoriei pentru infracțiuni săvârșite în această localitate sunt date fără competență și ca atare sunt anulabile.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de Daniil Iail, Lazăr Ghețel Schwartz și Taive Leibovici, toți din orașul Moinești, acum deținuți cu mandatele de arestare Nr. 28337, 28338 și 28339 din 1926, emise de d-l judecător al judecătoriei mixte Moinești, contra încheerii cu data de 3 Noembrie 1926, prin care li s'a respins cererea de eliberare provizorie.

Văzând lucrările din dosar și concluziunile preveniților prin avocatul lor, cum și acele ale dlui reprezentant al Ministerului public.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele: D-l judecător oc. Moinești cercetând un fapt de furt imputat preveniților Daniil Iail, Lazăr Ghețel Schwartz și Toivi Leibovici din Moinești, reclamați de societatea „Oțelul” tot din Moinești, prin procesul verbal din 1 Noembrie 1926 a dispus arestarea preventivă a acestor inculpați, emițându-le mandatele de arestare Nr. 28337, 28338 și 28339 din 926 în interesul siguranței și ordinii publice.

Având în vedere că după disp. art. 54 din legea judec. ocoale, comb. cu 132 din regulamentul acestei legi, judecătorii de ocoale rurale, execută în ocoalele lor poliția judiciară cu concursul celorlalți ofițeri și auxiliari ai poliției judiciare numai în comunele rurale din descrierile lor îndeplinind în atare împrejurări calitatea și atribuțiile de procuror și în același timp și de judecător de instrucție.

Având în vedere însă că d-l judecător dela Moinești fiind la o judecătorie mixtă, după dispozițiunile sus menționatele texte de lege, el nu putea da mandatele de arestare contra preveniților, întrucât în orașul de reședință — comuna urbană Moinești — nu este ofițer de poliție judiciară, căci după cum s'a expus mai sus, judecătorii sunt ofițeri de poliție judiciară dar numai în comunele rurale nu și în comunele urbane.

Că față cu dispozițiunile categorice ale art. 54 din legea judec. de ocoale și 132 din regulamentul acestei legi — Tribunalul găsește că d-l judecător de Moinești nu putea emite mandatele de arestare contra preveniților, astfel că apelul lor e întemeiat în drept și în fapt și admitându-l urmează a se reformă încheierea cu data de 3 Noembrie 1926 și a se infirmă mandatele de arestare Nr. 28337, 28338 și 28339 din 1926, emise contra susnumiților preveniți.

Pentru aceste motive și în unire cu concluziunile reprezentantului Ministerului public, admite apelul, reformă încheierea, etc.

(ss) C. Mălinescu, Mina Gorovei.

NOTA. — A se vedea în sensul contrar celor hotărâte de tribunal, părerea d-lui Consilier Corneliu Botez în comentariul său, Codul de ședință al judecătorului de Ocol, ed. 1922 No. 1491.

A se mai vedea asupra incompetenței judecătorilor din Bucovina de a exercita atribuțiuni de poliție judiciară direct sau prin delegațiune, în urma extinderii procedurii penale a vechului Regat în Bucovina, nota d-lui O. Ternăveanu din *Jurisprudența Generală* 40 din 926 și comentariul d-lor V. M. Dimitriu și V. Pastia, Cluj 1925, p. 139 și urm.

(N. R.).

JUD. OCOL. POENARI BURCHI-PRAHOVA

Ședința dela 5 Decembrie 1927

Președinția d-lui MAIORESCU, Jude-Președinte

Lucru vândut și transmis efectiv în posesiunea cumpărătorului, Luarea lui pe sub ascuns de vânzător dela cumpărător. Constitue un furt sau este numai o luare samavolnică ?

Luarea pe sub ascuns de către vânzător a lucrului vândut și transmis în posesiunea cumpărătorului sub cuvânt că cumpărătorul ar mai avea de îndeplinit în afara de prețul dat și alte obligațiuni, întrunește caracterul și elementele delictului prevăzut și pedepsit de art. 306 și 308 c. p., și deci nu poate fi privit ca o simplă luare samavolnică.

Judecata,

Având în vedere că inculpatul recunoaște că în lipsa părții civile de acasă, pe sub ascuns a ridicat și luat pentru sine o purcea ce vânduse acestuia de 2 luni, pe care apoi a revândut-o imediat altei persoane, motivând faptul luării, oarecari obligațiuni ce reclamantul, cumpărător al purceii, ar mai avea de prestat pe lângă prețul dat primit de inculpat.

Având în vedere că faptul cum este mărturisit este dovedit și cu martorii audiați, vecini reclamantului.

Având în vedere, ca vînderea între pari este perfectă și proprietatea lucrului vândut de drept și de fapt a fost strămutată la cumpărător, în privința vânzătorului, în speța inculpatului de azi, de îndată ce părțile sau învoit asupra prețului, de și lucru nu s'a prestat și prețul nu s'a înnumărat (cod. civ. art. 1295).

Având în vedere că în speța, inculpatul, vânzătorul a executat în întregime obligațiunea sa de vânzător, predând chiar cumpărătorului reclamant, obiectul vândut, și deci lucrul a fost și strămutat în proprietatea și posesiunea reclamantului, perfectând și executând în întregime contractul de vânzare și prin tradițiunea lucrului vândut; (1314 c. c.).

Că astfel fiind inculpatul pentru orice alte pretențiuni nu avea decât calea justiției și orice reluare a lucrului vândut pe sub ascuns și în lipsa reclamantului cumpărător nu mai putea constitui o luare samavolnică ci delictul de furt.

Având în vedere că elementele delictului de furt sunt: a) Luarea pe sub ascuns a unui mișcător; b) lucrul îi aparținea altuia; c) ca agentul să aibă cugetul a și-l însuși pe nedrept.

Având în vedere că în adevăr inculpatul pe sub ascuns și în lipsa reclamantului, și deci fără consimțământul său a sustras obiectul mobil, fiind observat numai de un vecin al reclamantului.

Că din motivele de drept și de fapt expuse mai sus este incontestabil că obiectul intrase de drept și de fapt în proprietatea reclamantului prin consimțământ, preț și tradițiunea obiectului vândut.

Având în vedere că al treilea element „cugetul de a și-l însuși pe nedrept”, acel *animus lucrî faciendi* este evident din însăși mărturisirea inculpatului care în mod precipitat a revândut lucrul unei alte persoane realizând pentru sine un câștig ce nu i se cuvenea.

Că așa dar, faptul astfel cum este consumat întrunește toate elementele delictului prevăzut și pedepsit de art. 306 și 308 c. penal.

Că simpla luare samavolnică ar fi fost numai în cazul când agentul ar fi luat lucrul cu forța dela reclamant în fața sa și a altor persoane, cum este cazul unui individ care „la horă” cu forța a luat de pe capul altuia o căciulă pe care nu a mai restituit-o.

Că deci luarea pe sub ascuns de către vânzător a unui lucru mobil vândut și care a făcut obiectul unei vânzări perfecte, sub cuvânt că cumpărătorul mai are și alte obligațiuni decât plata prețului, întrunește elementele și caracterul delictului de furt, iar nici de cum nu este o luare samavolnică.

Că astfel fiind este locul a se face în cauză aplicarea art. 306 și 308 cod. pen. care citit, etc. etc.

(ss) CORNELIU T. MAIORESCU

NOTA. — Toate infracțiunile îndreptate în contra proprietății, sau în orice caz cea mai mare parte dintre ele, dau loc la serioase discuțiuni atât în doctrină cât și în practică, oridecâteori atacul care constituie materialitatea acestor infracțiuni coincide cu un preexistent și dovedit conflict, de drept privat și de ordin patrimonial, între autorul și victima atacului. Aceste discuțiuni au fost de cele mai multe ori ocolite printr'o neobservată dar și neștiințifică deplasare a punctului lor de sprijin, și anume, s'au raportat cazurile discutabile la *conținutul* (obiectivitatea juridică) a diferitelor infracțiuni contra proprietății, decizându-se că există ilicit penal oridecâteori acest conținut era satisfăcut, în timp ce ele trebuiau să fie raportate la *conceptul* ziselor infracțiuni. Intr'adevăr, pentru a supune o activitate omenească reacțiunii represive, trebuie să se verifice dacă acea activitate aparține *ilicitului penal*, adică dacă răspunde *conceptului* vreunei infracțiuni și numai atunci când rezultatul acestei verificări „*de gen*” este afirmativ, se poate păși mai departe la examenul „*de speță*”, adică dacă faptul întrunește toate elementele cari constituie *conținutul* infracțiunii.

Ori, în conceptul infracțiunilor contra proprietății, în afară de ideia adiacentă care caracterizează fiecare din aceste infracțiuni, găsim o idee primară, comună aproape tuturor și anume ideea de *însușire pe nedrept* a avutului altuia care ne indică și obiectul și limitele ocrotirii instituită de legea penală. Acolo unde însușirea bunului altuia încețază de a fi în totul sau în parte nedreaptă, rațiunea de a fi a ocrotirii penale dispăre în aceiaș măsură, făcând să dispără și ilicitul penal. În lumina acestui adevăr cată a fi examinată și chestiunea ce ne preocupă, adică dacă există ilicit penal atunci când un atac contra proprietății, care răspunzând obiectivității juridice a unei infracțiuni, coincide totuși cu un conflict preexistent și dovedit între patrimoniile autorului și victimei atacului.

Câteva exemple: X are de luat o sumă de bani dela Y. Acesta refuză să plătească și în acelaș timp își risipește avutul. X de teamă să nu rămână păgubaș până la obținerea unor garanții legale, ia pe sub ascuns sau cu forța un lucru dela Y pentru a avea din ce să se despăgubească la nevoie. Există sau nu în acest caz un furt sau o tâlhărie?

X este prepusul salariat a lui Y. Văzând că Y nu-i plătește salariu rămas în restanță și că îl poartă cu vorba, de teama că la un moment dat să nu se lovească de insolvabilitatea lui Y, încesează ca mandatar a acestuia o sumă pe care o oprește pentru a se despăgubi de ceea ce i se datorește. Există sau nu abuz de încredere?

X are de primit bani dela Y pe baza unei hotărâri definitive dar nu are ce urmări, fiindcă Y și-a transformat avutul în bani, plasându-i pe alte nume. X disperat recurge la manopere frauduloase făcând pe Y să creadă că încheie o convenție oarecare și-i smulge suma datorită; sau cunoscând anumite secrete de a lui Y îl amenință cu revelarea lor și-i stoarce banii datoriti. Există sau nu excrocherie sau șantaj?

Exemplele abundă.

În toate aceste cazuri atacul contra proprietății răspunde materialității unei infracțiuni (furt, abuz de încredere, excrocherie, etc.), în acelaș timp însă coincide și cu un conflict de interese patrimoniale între autor și victimă.

Marea majoritate a doctrinei a decis că în aceste ipoteze nu există ilicit penal. Motivele acestei soluțiuni diferă. Unii autori invoacă lipsa de prejudiciu, alții lipsa de intențiune, adică lipsa aceluș dol special care constă în cugetul de a trage un profit (*animus lucri faciendi*) în dauna avutului altuia (1).

Desigur aceste motive pot fi uneori juste, dar nu au meritul de a servi ca o justificare generală tuturor cazurilor. Astfel se poate întâmpla, în ipotezele de mai sus, ca lucrul luat să nu corespundă perfect valorii pretențiunilor dovedite ale autorului atacului și deci să existe un oarecare prejudiciu pentru victimă, ceea ce ar face ca justificarea bazată pe lipsa de prejudiciu să devină inoperantă.

Tot astfel explicațiunea sprijinită pe lipsa doliului special nu poate fi generalizată, întrucât sunt autori și chiar legiuitori cari nu mai admit că acest dol ar constă în intențiunea de a trage profit, ci în știința că se aduce o daună avutului altei persoane, și deci justificarea ar încetă oridecâteori s'ar dovedi că autorul atacului provocat de o justă pre-

1) În senzul că nu există *furt* atunci când luarea prin ascuns coincide cu un conflict preexistent și dovedit: *Carrara*, Programura, IV, par. 2036; *Pessina*, Elementi, II, p. 215; *Impallomeni*, Codice penale, III, p. 240; *Majno*, Commento, IV, nr. 1844; *Merlin*, Répertoire, vo. Vol. I, nr. 6; *Ch. et F. Hélie*, Théorie, V, nr. 1905 p. 56; *Fr. v. Liszt*, Traité, II, p. 203 (cere însă anumite condițiuni).

— Idem că nu există *abuz de încredere*: *Carrara*, op. cit. par. 2304; *Majno*, op. cit. nr. 1953, p. 106; *Pessina*, op. cit. 273; *F. Hélie*, op. cit. nr. 2283 p. 486; *Blanche*, Etudes, VI, nr. 222 p. 289; *Garraud*, Traité, edit. 2, V, nr. 2317; *Garçon*, Code pén. an. art. 408 nr. 42 și 171 și urm. (dar acest autor nu admite decât atunci când e vorba de sume de bani).

— Idem că nu există *excrocherie*: *Carrara*, op. cit. par. 2354, 2357-8; *Pessina*, op. cit. II, p. 254; *Majno*, op. cit. p. 88, nr. 1927; *Fr. von Liszt*, Traité, II, p. 267; *Goyet*, Droit pénal spécial, p. 267.

— Idem că nu există *șantaj*: *Majno*, op. cit. nr. 1905, p. 66; *Impallomeni*, op. cit. III, p. 275; *Marciano*, Reati contro la proprietà, p. 162; *F. Hélie*, op. cit. nr. 2133, p. 310; *Garraud*, op. cit. nr. 2226; *F. Goyet*, op. cit. p. 306; *Fr. v. Liszt*, op. cit. p. 274; *Garçon*, op. cit. art. 400, nr. 67-71 (face însă anumite distincțiuni).

tențiune, a știut că prin fapta sa va depăși, cât de puțin, această pretențiune și va cauza victimei o daună.

Iată de ce spuneam la început că explicațiunile căutate în lipsa elementelor infracțiunii (*conținut*) nu pot fi științifice și nu se pot ridica la valoarea unei reguli generale.

Intr-o a doua părere, mai puțin susținută, se consideră ca constituind fapte penale toate ipotezele de mai sus, primind fiecare calificarea respectivei infracțiuni contra proprietății (2). Susținătorii acestei teze pornesc dela ideea că sancționarea penală a atacurilor contra proprietății nu ocrotește numai patrimoniul diferiților cetățeni, ci și ordinea publică interesată ca conflictele dintre indivizi să se rezolve conform rânduelilor legale. Cetățeanul care pentru apărarea avutului său recurge la acte considerate de lege ca dăunătoare ordinii publice, trebuie să sufere consecințele atitudinii sale.

Această teză cu aparență de temeinicie logică, este totuși falsă, tocmai în raport cu *ordinea* pe care legiurile penale sunt chemate să o protegiască. Această ordine publică nu oglindește numai echilibrul juridic realizat înăuntrul grupărei sociale prin rânduiala legilor, și deci nu este sinonimă cu ordinea juridică, ea reprezintă din contra rezultanta îmbinării armonioase dintre ordinea juridică și ordinea morală. Un fapt anti-juridic dacă nu este reprob și de conștiința morală a grupului social nu poate și nu trebuie să fie considerat ca un act ilicit penal, săvârșirea lui neturburând ordinea publică. Ilicitul penal neliniștește ca act anti-juridic și indignază ca act imoral. De aci îndoitul rol a sancțiunilor penale în menținerea ordinii publice: restabilirea sentimentului de securitate și satisfacerea sentimentului moral.

Desigur există și abateri în legile penale cari nu sunt imorale prin natura lor, dar acestea nu constituiesc decât o artificială hipertrofie a ilicitului penal.

Revenind la infracțiunile contra proprietății, vom recunoaște desigur că prin aceste infracțiuni nu se ocrotește numai interesele patrimoniale ci și ordinea publică, fiindcă toate aceste infracțiuni prin natura lor intrinsecă ating și rânduiala juridică și conștiința morală a grupului social, fiecare din ele conținând un anume coeficient de imoralitate pe care conștiința socială îl dezaproabă.

Așa dar și în infracțiunile contra proprietății legea a socotit ca ilicit penal acele acte antejuridice

cari se lovesc de dezaprobarea conștiinței morale a grupului social.

Ori ținând seamă de acest adevăr științific ce stă la baza represiunii, desigur că nu vom putea pune pe aceeași linie cu hoții, exeroicii și tâlharii pe cetățeanul care pentru a-și salva patrimoniul său recurge la căi ilegale, făcându-și singur dreptate. Conștiința morală actuală refuză de a asimila pe individul fără scrupule care prin violența sau fraudă își aproprie avutul altuia, cu cetățeanul care în apărarea propriului său avut recurge la violență și fraudă pentru a scoate din patrimoniul victimei sale ceea ce legal i se cuvine; după cum aceeași conștiință morală compatitoare pentru victima inocentă a unui atac contra proprietății refuză să compătimizească pe debitorul rău plămie sau uzurpator care nerespectos pentru ceea ce se cuvine altuia, împinge pe acesta să-și facă singur dreptate.

Desigur cine își face dreptate singur turbură ordinea publică, dar această turburare este departe de a produce neliniștea și indignarea pe cari o produc faptele celor cari își însușesc fructul muncii altora prin furt, exerocherie, abuz de încredere.

Iată de ce credem că teza celor ce susțin existența infracțiunilor contra proprietății în ipotezele de cari ne ocupăm, este inacceptabilă.

Unii autori au propus — și propunerea lor și-a găsit consacrară în multe legiuri, — că aceste acte violente sau frauduloase prin care un cetățean și-ar face singur dreptate să fie considerate ca infracțiuni de sine stătătoare, sancționată cu o pedeapsă adecuată. O atare infracțiune, însă numai pentru cazul când s'a uzat de violență statornicește codul penal italian în art. 235 (3).

Am arătat la început că problema trebuie să fie rezolvită în raport cu *conceptul* infracțiunilor contra proprietății sau mai precis cu *ideea primară* a acestui concept. În toate ipotezele citate de noi ca exemple acest concept nu este satisfăcut, tocmai fiindcă ideea primară: *însușirea pe nedrept* a avutului altuia nu-și găsește o perfectă realizare. Această idee presupune absența oricărei *cauze juridice* în apropierea bunului altuia, prin cauză juridică înțelegând *lato sensu* orice împrejurare care pe căi legale ar fi trebuit să conducă la o permutare de bunuri sau valori din patrimoniul victimei în acela al autorului atacului contra proprietății. Din moment însă ce există o atare cauză juridică și cât timp obiectul ei nu este atât de desproporționat față cu obiectul însușirii lucrului altuia, însușirea încetează de a mai fi nedreaptă și deci faptul nu poate constitui un ilicit penal contra proprietății.

Legea nu ocrotește bunurile ca entități patrimo-

2) Cred că există *furt*: *Blanche*, Etudes, V, nr. 475; *Garraud*, op. cit. nr. 2101; *Goyet*, op. cit. p. 247; *Garçon*, op. cit. art. 379, nr. 341 (admite însă contrariu în cazul când creditorul a luat lucrul nu ca să și-l însușească ci ca să aibă un gai, nr. 292) *Tissot*, Droit pénal, II, p. 104.

— Crede că există *exerocherie*: *Garçon*, op. cit. art. 405, nr. 113.

— Idem *abuz de încredere*: *Goyet*, op. cit. p. 279-80.

3) Tot astfel erau sancționate atari fapte și în dreptul roman: *Instit.*, De vi bonorum raptorum, par. 1; Dig. C. 2. de vi bonorum raptorum, par. 18.

niale, ci ea contra-valori economice a drepturilor patrimoniale. Ori însușirea contra valorii aproximative a unor pretențiuni drepte, nu mai este o însușire pe nedrept. Dar dacă însușirea nu este nedreaptă, în schimb procedeul este ilegal, de aceea socotim că de lege ferenda ar fi util și la noi să se sancționeze ca o infracțiune *sui generis* faptul cuiva de a-și face singur dreptate prin mijloace violente, sau chiar prin fraudă, (în acest din urmă caz însă numai când pretențiunile autorului fraudei ar fi discutabile și problematice).

În rezumat deci, credem că nu există infracțiune oridecâteori un atac care corespunde materialității uneia din infracțiunile contra proprietății, coincide cu un conflict preexistent și dovedit de interese patrimoniale între autorul și victima atacului.

Bine înțeles nu trebuie să credem că existența unui atare conflict trebuie de plano să excludă în totdeauna ilicitul penal. A decide astfel ar însemna să creiem o imunitate la adăpostul căreia orice individ care ar avea vreo pretențiune patrimonială în contra altuia, ar putea fără risc să se dedeă la ori și ce atac împotriva avutului acestuia din urmă, știind că dacă nu va fi descoperit va rămâne cu fructul nelegiuirilor sale, iar dacă va fi prins va scăpa nepedepsit invocând conflictul preexistent de interese patrimoniale.

De aceea va trebui în practică să se stabilească din circumstanțele faptului când un atare conflict a fost cauza determinantă a atacului și deci când însușirea lucrului altuia nu-și găsește explicațiunea decât în voința și intențiunea autorului de a-și face singur dreptate. Cu chipul acesta se vor deosebi ipotezele în cari conflictul a fost cauză, de ipoteze în care el este un pretext.

Așa de ex.: dacă autorul atacului tăgăduște că ar fi comis acel atac și ascunde fructul faptei sale, iar ulterior se descopere adevărul, desigur că nu va mai putea invoca în apărarea sa că a voit să-și facă singur dreptate, fiindcă din atitudinea pe care a avut-o rezultă evident că nu avea intenție să considere ceea ce a luat ca un gaj al pretențiunilor sale, ci voia pur și simplu să-și însușească pe nedrept ceea ce luase.

De obicei în atari cazuri autorul unui atac contra proprietății determinat de un conflict preexistent, va recunoaște și chiar va înștiința pe victimă despre fapta sa, va păstră lucrul până la vidarea conflictului, în fine va avea o atitudine fățișă.

Acestea spuse, să examinăm cazul soluționat prin cartea de judecată ce adnotăm. Un vânzător după ce a primit prețul și a transmis obiectul vândut, îl reia pe sub ascuns dela cumpărător, și-l însușește și dispune de el sub motiv că ar avea anumite pretențiuni contra cumpărătorului.

Este netăgăduit că vânzătorul din moment ce a încheiat vânzarea a pierdut proprietatea lucrului vândut, iar prin transmiterea lucrului pierde și po-

sesiunea lui, așa că dacă pe sub ascuns și cu culegetul de a și-l însuși pe nedrept ia lucrul înapoi, comite un furt (4).

Dar dacă vânzătorul deși a pierdut proprietatea și posesiunea lucrului vândut, ia pe sub ascuns lucrul înapoi fiindcă are în contra cumpărătorului pretențiuni pe care acesta refuză să le satisfacă, atunci desigur ne găsim absolut în situațiunea analizată mai sus a unui atac contra proprietății cari coincide cu un conflict, preexistent și dovedit, de interese pecuniare. Vânzătorul putea să ia din patrimoniul cumpărătorului orice alt lucru, faptul că a luat tocmai lucrul vândut nu schimbă problema, cel mult o face mai simpatcă. Totul este însă ca autorul atacului (vânzătorul) să facă dovada conflictului preexistent, iar judecata să constate, așa după cum spuneam mai sus, din circumstanțele cauzei, că acel conflict nu este un pretext.

În speță, instanța de fond, ca suverană apreciatoare, constată că pretențiunile alegate de inculpat în justificarea faptului său nu sunt decât un pretext. Această constatare, în chip perfect concludent, judecata o sprijină pe împrejurarea dovedită că inculpatul „*in mod precipitat a revândut*“ lucrul luat prin ascuns, însușindu-și prețul obținut, ceea ce desigur evidențiază adevăratul caracter al faptei sale.

Față cu cele expuse mai sus, credem deci că soluțiunea din cartea de judecată ce adnotăm este și juridică și conformă cu opiniunea curentă astăzi în doctrină.

VINTILA DONGOROZ

4) *Garçon*, op. cit. art. 379 nr. 339; A. Bruno, Codice penale art. 402, nr. 2.

Cel mai nemerit Cadou ce se poate oferi studenților și tinerilor magistrați și avocați

- 5 VOL. opera completă TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALA I. Tanoviceanu, broșate lei 2500; legate și așezate într-o cutie lei 3000.
- 2 VOL. opera completă (ed. III) CALAUZA CETAȘTEANULUI de I. Rădoi, lei 900 broșate; lei 1200 legate.
- 8 VOL. BIBLIOTECA MARELOR PROCESE, broșate lei 1000; legate lei 1300.
- 2 VOL. opera completă CONTRACTUL DE TRANSPORT de Christoforeanu. Prețul 600 lei.
- 1 VOL. STUDII DE DREPT CIVIL COMPARAT de G. P. Docan. Lucrare premiată de Academia Română. Lei 280.
- 1 VOL. opera completă CEKUL, studiu economico-juridic de Dr. Gălășescu-Pyk, avocat. Prețul lei 380.
- 1 VOL. EXECUTAREA SILITA ASUPRA BUNURILOR NEMIȘCATOARE de avocatul N. Luca (ed. 2), revăzută și pusă la zi de avocatul Cons. Popescu. Prețul lei 230.